98580 ـ اگر بر روی جوراب، پاپوش چرمی بپوشد، بر کدام‌یک مسح کند؟

سوال

من زیر پاپوشم جوراب پوشیدم و سپس وضو گرفتم و بر روی پاپوش مسح کردم. در این حالت اگر پاپوش را بیرون بیاورم می‌توانم بقیهٔ مدت مسح را بر روی جوراب مسح کنم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

کسی که یک پاپوش را روی پاپوش دیگر بپوشد یا یک پاپوش بر روی جوراب بپوشد حکم به کدام‌یک تعلق می‌گیرد؟ این نیاز به تفصیل و توضیح دارد:

شیخ محمد بن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«۱ـ اگر جوراب یا پاپوشی به پا کند و سپس بی‌وضو شود و سپس قبل از آنکه وضو بگیرد بر روی آن جورابی دیگر بپوشد، حکم [مسح] به اولی تعلق می‌گیرد.

یعنی اگر بخواهد بعد از آن مسح کند باید بر روی اولی مسح کند و درست نیست که بر روی پاپوشی که روی آن است مسح کند.

۲ـ اگر جوراب یا پاپوشی به پا کند و سپس بی‌ضو شود و آن را مسح کند و سپس [جوراب یا پاپوش] دیگری روی آن بپوشد، بر اساس قول صحیح می‌تواند بر روی دومی مسح کند. در فروع آمده است: جایز بودن آن بر اساس موافقت با مالک، قابل پذیرش است. نووی می‌گوید: پذیرفته نیست. و اگر بر اساس این قول رفتار کنیم [و قائل به جواز باشیم] ابتدای مدت مسح از مسح اول است. در این حالت بدون شک می‌تواند بر روی جوراب پایینی هم مسح کند.

۳ـ اگر بر روی پاپوش یا جوراب، پاپوش دیگری بپوشد و بر روی جوراب بالایی مسح کند و سپس آن را بیرون آورد، آیا می‌تواند بقیهٔ مدت را بر روی جوراب یا پاپوش پایینی مسح کند؟ ندیده‌ام که کسی به صراحت در این باره گفته باشد، اما نووی از ابوالعباس بن سریج نقل کرده که اگر بر روی خف، جُرموق بپوشد سه معنا دارد، از جمله آنکه: هر دو به معنای یک پاپوش باشند که بالایی ظاهرش باشد و پایینی باطن و آسترش. می‌گویم: بر این اساس جایز است که بر روی پاپوش پایینی مسح کند تا آنکه مدت مسح پاپوش بالایی به پایان برسد، همانطور که اگر پوستهٔ رویین پاپوش را بکنی، می‌توانی بر

روی لایهٔ پایینی آن مسح کنی.

(فتاوی الطهارة، شیخ ابن عثیمین: ۱۹۲).

جُرموق: نوعی پاپوش است که روی پاپوش عادی می‌پوشند به ویژه در سرزمین‌های سرد و منظور از لایهٔ بالا و پایین یعنی آنکه مثلا پاپوش از دو لایه تشکیل شده باشد که بالایی را ظهاره (روکش) و پایینی را بطانه (آستر) گویند».

(الشرح الممتع: ۱/۲۱۱).

اینگونه مشخص می‌شود که اگر کسی بر روی جورابش پاپوش بپوشد و سپس پاپوش رویین را بیرون بیاورد مسح او نقض نمی‌شود و می‌تواند در هر سه حالت ذکر شده بر روی پایینی که شیخ ذکر کردند، مسح کند تا مدت مسح به پایان برسد.

والله اعلم.